

Творчість О. Т. Гончара в історії української літератури

Вступ. Життя і творчий шлях Олесея Терентійовича Гончара був, є і буде в майбутньому об'єктом найрізноманітніших досліджень. Істориків, філологів-лінгвістів, біографів, краєзнавців, професійних дослідників історії літератури. Його творчий та життєвий шлях є прямим доказом старої життєвої й філософської мудрості, яка говорить «дорогу осилить ідучий».

Матеріали та методи. Порівняльний історичний метод.

Що саме у О. Т. Гончарі є такого звичного для талановитих письменників і незвичного водночас?! Що саме робить О. Т. Гончара певною сталою аксіомою не тільки у вітчизняній літературі другої половини ХХ століття, а й ставить його у один ряд і з такими загально визнаними класиками як Т. Г. Шевченко, П. О. Куліш, І. Я. Франко, В. К. Винниченко (останній як письменник)?! Спробуємо відповісти у стислих межах наших тез на ці питання. Питання фундаментальні не тільки для вивчення й розуміння нашого героя, а й для інших видатних людей – подібні питання є фундаментом у вивченні, розумінні й, ми б сказали, відчуття будь-якої видатної і саме завдяки цьому знаменитої людини. У будь-якій сфері людської діяльності є ті особи, особистості, які заслуговують на нашу найретельнішу увагу.

Олесея Гончара, на наше глибоке переконання, можна і слід перш за все, окрім вищезгаданих нами митців порівняти із Л. М. Толстим та А. І. Івановим. Чому саме з ними?! По-перше, і Л. М. Толстой, і А. І. Іванов у тій же російській літературі є глибоко тотожними до двох епохальних творів О. Т. Гончара – романів «Прапорносці» та «Собор». Безумовно без творчої спадщини і Л. М. Толстого, і класиків української літератури не було б і Гончара-письменника. А. І. Іванов зі своїм філософсько-літописним та історико-хронікальним романом «Вечный зов» є певною мірою продовжувачем О. Т. Гончара у контексті відповіді на наступне найсерйозніше питання: пошук кожною конкретною людиною свого місця у часто не те що несприятливих, а й прямо ворожих до людини обставинах – як тих, що приходять зовні, так і тих, які йдуть від кожного з нас самих, йдуть від наших сердець і душ.

Що пов'язує О. Т. Гончара у тому ж сюжетному контексті із творами видатного письменника В. К. Винниченка?! Саме так, саме письменника (!) В. К. Винниченка, а не тільки відомого як історичний і політичний діяч. В. К. Винниченко, до речі, є неоціненним, на наше глибоке переконання, як видатний літератор, чудовий письменник-прозаїк. Його з нашим героєм поєднує гостра соціальна критика існуючих проблем в тих чи інших суспільствах у таких відмінних і схожих водночас між собою історичних умовах. Наступною спільною рисою є те, що і О. Т. Гончар, і В. К. Винниченко є антиутопістами в нашій літературі. Їх завжди поєднувало і поєднує (адже письменник завжди живе у своїх творах і таким чином фактично талановиті письменники, визнані читачами, стоять над самим Часом, маючи таким чином фактичний «ключ до безсмертя») те, що у своїх

творах вони шукали і допомагають шукати нам зараз за допомогою своїх персонажів вихід із всіх складнощів життя. У тих же «Прапороносцях» ми бачимо, як люди залишаються Людьми в умовах прямої фізичної загрози смерті, Людина прямо бореться за зрозумілу їй правду із темними історичними силами. У «Соборі» ми бачимо більш складний психологізм: вже нема війни, нема фізично, але драми й виклики мирного часу не менш складні, а часто і куди більш небезпечні саме своєю прихованістю, ніж блискучо зображені у «Прапороносцях» останні місяці Великої Вітчизняної війни.

Висновок. З урахуванням суспільно-громадської діяльності О. Т. Гончара і суті його літературної спадщини доходимо до простого висновку: письменник і громадянин Гончар – це справжній (!) у своїй широті та пошуках істини для своїх читачів насамперед, а от для різноманітних політичних еліт різних історичних періодів – це або «terra incognita» або «незручна людина».

Література

1. Гончар Олесь. Днепроvский ветер / Олесь Гончар. – М. : Молодая гвардия, 1971. – 285 с.